

TRIDESETA GLAVA

Tazi glava e prednaznachena za koleгите mi ot nasheto otdelenie po hemodializa. Tja sydyrzha samo izvadki ot diplomnata rabota na sestrata, kojato zavyrshi zdraven menidzhmynt, dokato raboteshe pri nas. Zapiskite mogat da zainteresuvat i onezi, koito ne znajat, che magistryska stepen v Medicinskija universitet na gr. Raven se vzema s prepisvane i s donosi. Tova, che e prepisvano, si lichi, dori da ne ste zapoznati sys specifikata na specialnostta. Dostatychno e da prochetete “spored edi koj si taka, spored edi koj si – inache” i oshte neshto – primerite za otnosheniya v kolektiv sa dadeni ne za medicinski kolektiv, a za njakakvi firmi. Taka se praveli zasedaniya vseki den vyv firmata, taka se postavjali problemite za reshavane, lideryt kakvo kazval, chovekыt-ideya kakvo, izpylnitelite – tjahnoto, no po nishto ne lichi, che problemite za reshavane na takiva zasedaniya sa ot medicinsko estestvo.

Mozhe i az da gresha, zashtoto i nashata bolnica veche se vodi firma, a osven tova dogovoryt, skljudhen mezhdu izpylnitelniya direktor i prof. Fonev e syshtinski biznes dogovor. Ugovarja se samo cenata na uslugata i sjakash izobshto ne stava дума za zhivi hora, a za dostavka na stoka. Pone da se utochnjavashe imat li njakakvi zarazi, njamat li, v kakvo systojanie pristigat, neshto takova. Nali i na granicata, kato se vnasja meso, iskat sertifikat za tova, che ne e zarazno. Kak taka se skljudhi tozi dogovor mezhdu tija dve firmi – na nashata bolnicata i na chastnata praktika na profesora, ot dogovora im ne stava jasno.

Vprochem prepisvaneto ne e naj-interesnoto v tazi diplomna rabota. Po-interesnoto sa donosite. Zashtoto mnogo hora mozhe da sa prepisvali, pojavno ili po-skrito, kato sa pravili trudovete si, no malcina ot tjah sa pribjagvali do donosi kato tezi, pisani sjakash za pred Dyrzhavna sigurnost, samo za da se sdobijat s magistryska stepen.

V diplomnata rabota imenata na lekarite figurirat s istinskite im imena, a tezi na sestrite sa vidoizmeneni, no taka, che se razpoznavat. Tuk az shte izmenja lekarskite imena i oshte edin pyt shte vidoizmenja sestriiskite, za da syvpadat s imenata, koito sym im dala v nastojashteto povestvovanie.

Predi da pristypja kym personalnite harakteristiki, shte citiram njakoi obshti vpechatleniya na diplomantkata. Njakoi ot tjah sa dosta interesni, dori da sa pisani v obsht plan, a ne konkretno za nasheto otdelenie. A harakteristikite sym gi snabdila s iljustracii ot mojata kniga.

str.5. “Kogato ima nalichie na konflikti, to togava ne mozhem da govorum za zryal ekip, a imenno takyv ekip e centyr po hemodializa pri [..] bolnica v gr. [Raven].”

Komentar: Gornoto izrechenie e konstruirano taka, che se poluchava dvusmislica. Kakyv kolektiv sme – takyv, v kojto ima konflikti ili zryal takyv? Diplomantkata e iskala verojatno da kazhe, che ne sme zryal kolektiv, zashoto sme pylni s konflikti, kakto shte stane jasno ot sledvashtite nejni nabljudeniya.

str. 11. “V procesa na obsluzhvane na pacientite v hemodializa trjabva da se vizhda v medicinskite sestri i paramedicinskija personal profesionalisti, chlenove na ekipa, a ne po-nissh personal, kojto da izpylnjava narezhdanijata mu.”

“Razlichijata v statusa na chlenovete na ekipa vodjat do ignorirane na lica s po-nisyy statut ot lica s po-visok statut. Ot tova ekipyt ne pecheli, a dori ponjakoga gubi.”

Komentar: Diplomantkata kato che li ne pravi razlika mezhdu status i statut. Spored Rechnik na chuzhdite dumi v bylgarskija ezik, “Nauka i izkustvo”, Sofija, 1978 g. “Statut – (lat. statutum) 1. Osnoven zakon; sbornik ot zakoni. 2. Ustav, pravilnik.” Dumata status otsystva. Spored Rechnik na chuzhdite dumi v bylgarskija ezik, Izdanie na BAN, 1993 g. (sys sykrashteniya) “Statut – 1. Ustav. 2. Zakonodaten akt. 3. Pravnoto polozhenie na edno lice, na naseleno mjasto i dr. 4. Dokument, v kojto se posochva na kogo i za kakva zasluga se dava orden ili medal.” “Status – (lat. status) *Med.* Systojanie na zdraveto.”

str. 28. “Neuspehite v Centyra po hemodializa se dylzhat na nepoznavane na ekipnija podhod.”

str. 32. “Mislja, che odnosno tjahnoto izgotvjane [na dlyzhnostni harakteristiki i pravilnici za vytreshnija red] imat nedostatyci, a imenno v tjah ne e zastypeno dostatychno uslovijata na rabota, eventualno zaplahi, ocenkata na individa, po kakyv nachin shte se izvyrshi tja, lipsvat njakoi funkcii na dlyzhnostta, syshto pravata i pravomoshtijata v pylen plan.”

Komentar: Ot lingvistichna gledna tochka, tuk za vtori pyt se natykvame na lipsa na syglasuvane po chislo: po-gore, str.11 – “trjabva da se vizhda ... profesionalisti” i sega – “ne e zastypeno ... uslovijata na rabota”. Po-vazhnoto obache e, che makar diplomantkata da govori za stari dlyzhnostni harakteristiki, i v novite syshto ne sa zastypeni dostatychno (ako izobshto sa zastypeni) takiva neshta, kato: uslovijata na rabota, eventualno zaplahi, ocenkata na individa, po kakyv nachin shte se izvyrshi tja, pravata i pravomoshtijata v pylen plan.

str. 32. “Tablica 7. Greshki pri izgotvjane na dlyzhnostna karakteristika

1. Lipsvat vazhni rekviziti na dlyzhnostnite karakteristiki – njakoi standarti za rabota, rezjume na dlyzhnostta, uslovija na rabota, eventualni zaplahi.

2. Otdava se goljamo znachenie na razdelite “zadylzhenija”, “iziskvanija”, a se podcenjavat razdelite “funkcii na dlyzhnostta” i “prava i pravomoshtija”.

3. Nepravilni iziskvanija s mnogo protivorechija. Trjabva da se znae kakva e stepenta na komunikacija na lidera sprjamo ostanalite. Pritezhava li kompjutyрна gramotnost, vladee li chuzhdi ezici.”

str. 41. “CHesto reshenijata sa vzeti po speshnost, neobmisleno, predi da bydat izsledvani realnite svedenija ili predi da bydat odstraneni symnenijata. Raznoglasijata bivat presichani ot lidera, kojto se opasjava ot konflikt.”

Komentar: Po speshnost i neobmisleno beshe vzeto reshenieto za dializirane na chuzhdestranni pacienti v otdelenieto ni. Na 20.05.2003 g. nauchihme, che shte idvat chuzhdenci na dializa pri nas, dogovoryt e s data 21.05.2003 g., a na 22.05.2003 g., 16-te belgijski pacienti provedoha pyrvata si dializa pri nas. Ne bjaha izsledvani realnite uslovija i ne bjaha odstraneni symnenijata.

str. 45. “Prof. Fonev – vyzpitana i inteligentna lichnost. Umee da kontaktuva i raboti sys svoite podchineni. Vinagi usmihnat, privetliv. Dobyr lider i predpriemach. Grizhi se za personala. Mislja, che moga da go nareka “inovator”. Opitva se da vnasja idei ot poseshtenijata si v chuzhbina.”

**

Prof. Fonev e bivshijat zavezhdasht na nashata klinika, ot dve godini pensioner. Ima chastna praktika v kabinet izvyn nashata bolnica, no vse oshte ne e prekysnal vryzka sys staroto si rabotno mjasto. Ponjakoga se otbiva pri nas i ni pita vezhливо kak sme, kakvo pravim. Predpolagam, che redovno e tyrsen za konsultacii pri tezhki sluchai. Dvamata mu sinove rabotjat pri nas – ediniyat e lekar (gorespomenatijat d-r Vencislav Fonev), a drugijat – inzhener (personalyt v hemodializa vkljuchva i tehničeski lica, otgovarjashti za poddryzhkata na aparatite). Vremeto sjakash njama vlast nad prof. Fonev. Vinagi bodyr i shtastlivo zasmjan, s bezuprechen vynshen vid i s iziskani manieri, profesionalist ot visoka klasa, toj chesto e kanen na mezhdunarodni kongresi i ima mnogo prijateli i u nas, i po sveta. Prof. Fonev e ne samo zhelan i tyrsen kato uchastnik v mezhdunarodni izjavi, a i toj samijat e mnogo dobyr organizator, citiram – “... dobyr lider i

predpriemach. Mislja, che moga da go nareka inovator”. I eto che tozi pyt predpriemacheskijat mu razmah se izrazi v blestjashto organizirane na dializno lechenie na chuzhdestranni pacienti v nasheto otdelenie. Syshtevremenno se dokaza i kato “inovator”, obeshtavajki pari “na ryka” na personala (dosega ne go beshe pravil) i po takyv nachin – za poreden pyt – vleze v roljata si na blagodetel.

*

Planyt na Fonev mladshi, kojto za shtastie ne uspjja, kato nishto e mozhel da vkljuchva dori ubijstvo na bolen, samo i samo da byde spasena cheshta na bashta mu – prof. Fonev, chiito dejstvija stanaha neposredstven povod za men da podam signala “Opasnost ot zarazjavane na chuzhdi grazhdani v bulgarska bolnica”.

***

str. 45. “Doc. K. Fonev – vyzpitan, inteligenten, izkljuchitelno privetliv. Umee da izslushva. Kontaktna lichnost. Mislja, che e podozritelen kym personala si, vypreki che vynshno pokazva tochno obratnoto.”

**

Sred lekarite se otkrojvashe d-r K. Fonev, ne samo zashtoto beshe naj-grymoglasen, no i zashtoto noseshe kitara i po edno vreme sys skandiraniya na imeto mu go nakaraha da sviri i da pee. I toj sviri mnogo hubavo i pja pesni na “Bityls”. Mnogo skoro toj shteshe da stane sledvashtijjat zavezhdasht otdelenie, no onazi vecher mozhe bi i toj oshte ne podozirashhe tova. Spomnjam si kak, dokato tancuvah blus s nego, kysashe zyrna grozde ot asmata nad nas i mi gi pyhashe v ustata, a az se smeeh i smeeh. Dnes mozhe bi me smjata za smyrten vrag. A kolko ni beshe hubavo togava!

*

Mezhduvremenno onzi veseljak i pevec ot vilata na stariya shef stana zavezhdasht otdelenie i nrayt mu postepenno se izmeni do neuznavaemost. Prevyrna se v nerven, visokomeren i sprihav shef. Vednyzh me sprja v koridora i ehidno popita:

– Bojanova, ti da ne si ot njakoja sekta, che ne idvash na sluzhebni sybiraniya?

Otgovorih mu s shegovit vypros:

♦ Citat ot diplomna rabota na N.V. za stepen magistryr po zdraven menidzhmynt na tema “Upravlenie na rabotni ekipi v [nashija] Centyr po hemodializa”, Katedra “Zdraven menidzhmynt”, MU - gr.Raven, 2000 g.

– E, nali vse njakoj trjabva da raboti, dokato drugite sa na sybirane, d-r Fonev?

– Vnimavaj, Bojanova, mnogo sekti se navydiha ...

*

– Segaj, to mozhe da se govori i za mene, che sym primerno pederast, che sym pedofil, narkoman ili kakyvto i da e ili prodavam narkotici, nali ...

– Az sym se naslushala na prikazki, doc. Fonev, zatova iskam cherno na bjalo ...

– Abe chakaj da vidja raporta, be, da vidja tam kakvo tolkova pishe

...

*

– Ani, Ani-i, do gusha sym zatynal v prepiski i raporti. Ti si mislish, che mi e lesno, no ne e taka. Otvsjakyde me dyrpat. Znaesh li kolko neshto izpivsam vseki den – ej gi vizh ...

Na bjuroto pred nego imashe kupchini listi i knigi, dori na zemjata po moketa beshe razpiljana hartija.

– Ako ti kazha, che samo za otdelenieto mislja, njama da mi povjarvash, nali? Mycha se, Ani, ne rabotja, a se mycha kato greshen djavol. Kakvoto i da poiskam – vse njama pari. Do gusha mi e doshlo, da znaesh. Pone ti ne me zanimavaj s gluposti, ne si ot vchera tuka, nikoj ne te e podgonil ...

– D-r V. Fonev naistina e zaplashval za podpiskata.

– Abe, brat e, nali znaesh, kryvta voda ne stava. Ostavi go, ne mu obryshtaj vnimanie. SHTo ne ja pusnahte tazi podpiska, glavnijat chakashe, bjah mu kazal.

Otnovo mu objasnih prichinite da se vyzdyrzhim i kogato stignah dotam, che sa mozheli primerno da kazhat, che go mrazim, zashtoto e momche ot soj, sin na izvesten profesor, dobaviv s glupava gordost:

– I mojat bashta e profesor, ako iskate da znaete.

– Taka li? Koj e bashta ti? Kyde e rabotil?

Objasnih mu. Bashta mi vsyshtnost ne e bil profesor v universitet, no e kanen za universitetski prepodavatel tochno s takava titla – profesor, zashtoto e doktor na naukite i nauchen syrudnik pyrva stepen, obikolil e sveta i t.n. Segaj e pensioner. Predi njakolko godini s majka mi se premestiha da zhivejat i te v Raven, da sa po-blizo do dyshterja si. Za 25 godini rabota kato sestra iz razlichni otdelenija i v razlichni gradove, nito vednyzh ne bjah pribjagvala do imeto na bashta si, nito na chicho si, nito na vujcho si i pr.,

nito do imenata na rodninite na myzha mi, no sega ne iztyrpjah i izvadih kartata-koz – bashta mi, profesora.

– Ama ti negova dyshterja li si bila! Mnogo sym chuval za bashta ti. Te s moja bashta sa rabotili zaedno, zaedno sa rabotili mnogo godini! Pitaj go za S. Fonev, da ti kazhe. No bashta mi pochina otdavna, predi poveche ot deset godini veche – pri tezi dumi pogledyt mu se promeni – stana mnogo choveshki i njakak si nezhen. Mozhe bi s takyv pogled v mladite si godini e razglezhdal fotografii na ljubimi systavi ili e dokosval lyskavite korici na kontrabandno vneseni plochi na “Bityls”. Predi da stane zavezhdasht, ochite mu vse oshte blestjaha s buntarski rokerski plamyheta, no posle ugasnaha i zaprilichaha na mytno-zeleni stykljeni topcheta.

– Dobre, shte go pitam – obeshtah az.

– Ako ima neshto, napravo idvaj pri men da mi kazvash. Ti si opitna sestra, njama da te uvolnim, spokojno. A za Forito ne se trevozhi, samo go dryzh pod oko, che e mnogo zavejan.

– Blagodarja. Dovizhdane, doc.Fonev.

– Dovizhdane, Ani.

*

– JA da mlykvash! K’vo si mislish ti, ma, da ne si mislish, che si naj-kadyrnata sestra v tova otdelenie? Ti si naj-nekadyrnata sestra, taka da znaesh! Po-nekadyrna si dazhe ot Dicheva! – Dicheva pogledna namryshsteno ostrani, no nishto ne kaza.

– Segal li se setihte, che sym nekadyrna? 16 godini ne se setihte, a? I prez januari ne se setihte, a shtjah da ubija chovek!Tova sa personalni napadki! Govorete po syshtestvo!

***

str. 46. “D-r Stanchev – strahotno inteligentna i nachetena lichnost. Vladee kompjutyрна gramotnost. Spored men toj e naj-priblizhenijat chovek na zavezhdasht otdelenie. Govori chuzhdi ezici. Umee da kontaktuva s pacienti i sreden personal. Mislja, che vsichki go bogotvorjat. Poseshtava chuzhbina s uchebna cel.”

**

– Ilcho – krotko mu objasnyavashe d-r Stanchev. – Klivarinyt e popodhodjasht za tebe. Kakvo iskash, pak da ti kryvnat hemoroidite li?

– Abe ne znam, pitam, ‘shtoto mi go smeniha i nikoj nishto ne mi kazva ...

– Eto sega nali ti kazvam. Klivarinyt e niskomolekuljaren heparin. Podhodjasht e pri bolni s kyrvene, naprimer sled operacija. I e dosta po-skyop ot obiknovenija.

– Taka li? – Ilcho vse oshte e nedoverchiv.

– Nedej da me gledash taka, sjakash ti mislja zloto. Znaesh, che vinagi sme pravili vsichko za vas. Ako si mislish, che sym doshyl тази vecher da si pravja eksperimenti s tebe ili s njakoj drug, mnogo greshish, taka da znaesh! Precenil sym, che za teb e po-podhodjasht tozi vid heparin, imaj malko doverie v lekarite, naj-posle! – Obache ne mu kazva, che klivarinyt e ot partida, na kojato j izticha srokyt i ni e naredeno da go pravim na vsichki – i na koito imat nuzhda, i na koito njamat.

I v тази situacija neshitata ot novo ne bjaha ednoznachni. Klivarinyt naistina e po-podhodjasht za takiva bolni kato nashija Ilcho i naistina niskomolekuljarnijaz heparin e po-skyt ot obiknovenija, no na Ilcho se setiha da mu pravjat ot nego, chak kato vidjaha, che partidata e zalezhalo i trjabva byrzo da se izpolzva.

*

– Po princip, Ani, na zapad mnogo dobre znajat, che v Rumynija i v Bylgarija ima mnogo hepatit. Za dializnite centreve govorja. – Da, de, vmetnah az. – Znachi sa si napravili smetkata – zakljuchi d-r Stanchev.

– Hubavo, ama ako stane neshito, posle nas shte izkarat vinovni. Izpylnitelite, de, nali? Nashite v Libija kak gi zatvorih? Da ne bi te da sa bili vinovni?

– Mozhe i da sa bili.

– D-r Stanchev! Nashite sa nevinni! Koj znae kakvo sa im narezhdali ot gore, samo che posle onija si izmivat rycete s nas, izpylnitelite. – Samo njakolko dni sled tozi razgovor po televizijata shtjaha da syobshtjat, che mezhdunarodna ekspertna komisija e onevinila nashite medici, dokazvajki, che epidemijata ot SPIN e syshtestvuvala v bolnicata cjala godina, predi bylgarite da zapochnat rabota tam.

– Prava si, syshtoto sym go si mislel. Izpylnitelite, obache, syshto nosjat izvestna otgovornost.

– Az mislja da se otkazha ot smenite s chuzhdencite. Dazhe se chudja dali ne trjabva da alarmiram njakyde kakvo stava pri nas?

– Abe to i az misleh da se otkazha, obache sa me slozhili pyrvi men, utre do objad. Utre ostavam da gi posreshtam. Njama koj da mi go vzeme. Vizh kakvo, njama smisyl da se obazhdash. SHTom sa reshili, shte stane.

– Taka si e. Nas koj ni pita ...

– Trjabva da go napravim, Ani, tova sa naj-malko 36 000 leva. Tezi pari shte vljazat v bolnicata. Nali znaesh, che e potynala v dylgove? Pyk i za nas shte ima.

– Hm, ne sym za trijset leva – vmetnah az, – mozhe da mi izljazat prez nosa posle.

– Mozhe i da ne se zarazjat, to ne stava tolkova lesno. Vsichko e bozha rabota. No s tija nash'te bataci kato nishto mozhe da ni cyfne i njakoj SPIN, ako vzemem da gi izsledvame vsichkite.

– Sakyn! Samo toj ni lipsvashe! – zasmjah se az. Toj syshto se zasmja.

– Znaesh li kakvo mozhe da ti dojde na glavata! Profesija!

– Edno vreme gi izsledvahme na tri meseca, naj-redovno.

– Da, s taja Zdravna kasa vsichko se obyрка. Ne znam kakyv e toja nashijat mantalitet, i naj-hubavata ideja da vzemem otnjakyde, vse shte ja izopachim.

– Nie vsichko si pobylgarjavame! – i pak se zasmjahme.

– Vizh kakvo shte ti kazha, Ani. I naj-redovno da gi izsledvame, pak njama garancija. Svetyl period, nali znaesh – posle njakoj cyfne! Dano da ne se zarazjat! Mezhdu drugoto, ima edno izsledvane, za citomegalovirus (CMV), koeto izobshto ne pravim, a trjabva. V Germanija gi prosledjavaha i za nego.

– Aha, chuvala sym go. Edno vreme vzevahme na njakoi bolni, sega si spomnjam.

– Drugo vreme beshe togava – vyzdyhna d-r Stanchev.

– Ami znachi tova e. Hubavo, te i drugite vikat da ne pisha nikyde.

Njama da pisha.

– Nedej. Po-zle shte stane. Ne mozhesh da opravish tija neshta. Rykovodstvoto na bolnicata taka e reshilo, te da si nosjat otgovornostta.

– Samo che, ako napravjat proverka, da ne izleze pak, nali ...

– Njama strashno. Nie im sledim chernodrobnite probi. Ako ima neshto, te se povishavat. SGOT i SGPT sa nadezhdni pokazateli. – Njakolko dni po-kysno shtjah da procheta, che v njakakyv centyr edna chetvyrt ot bolnite s normalni stojnosti na chernodrobnite probi se okazali zarazeni s hepatitis. – Pyk i da gi zarazim, bili njakakvi dyrtaci – i se razsmja. – goljama rabota! Sled shest meseca njakoj mozhe da cyfne, ama dotogava ja kamilata, ja kamilarjat – i oshte po-silno se razsmja.

***

str. 46. “D-r Pisalev – rjadko vyzpitana lichnost. Narodna i sdyrzhana lichnost. Grizhi se za pacientite kato za negovi blizki. Lipsva mu samochuvstvie, vypeki che ima pokritie. Raboti mnogo, no e pritesnitelen. Toj e chovek na izkustvoto, umee da pishe literaturni izdanija. Pritezhava chuvstvo za humor. Umee da se srobotva s kolektiva.”

**

*Izcheznali sa vjatyrmite melnici.
Izguben e naveki Don Kihot.
I vlachime bezkrilite si delnici
v edin bezkraen kryg – ZHivot ...*

Zashto sa izcheznali vjatyrmite melnici, d-r Pisalev? Zashto e izguben naveki Don Kihot? Gospodi, tova "naveki" e strashno! A bezkrilite delnici, koito vlachim v kryg, "v edin bezkraen kryg"? Ne, ne isকাশ takyv zhivot, nali, d-r Pisalev? Ne isকাশ, no si prinuden. Imash zhena i dete i zatova trjabva da vlachish bezkrilite si delnici, ponesyl "tovar zhestok ot obich kym zhena". D-r Pisalev, az syshto imam semejstvo, ne sym samotna kukuvica na toja svjat, nali znaesh? No mozhe bi ne znaesh, che imenno zaradi semejstvoto si napusnah rabota. Kogato spodelih sys sinovete si kakvo stava pri nas, znaesh li kakvo mi kazaha te? Kazaha mi:

– Mamo, ne trjabva da mylchish! – a ochite im pronizaha syrceto mi kato kinzhali, hem chetiri kinzhala navednyzh, ne samo dva. Zaradi chetiri chestni ochi podadoh signala, d-r Pisalev, ochite na moite sinove. Razbira se, tova ne beshe edinstvenata prichina. V zhivota e po-slozhno i njama edinstvena i posledna istina, no che sinovete mi ochakvaha ot men da ne mylcha kato shushumiga, e mnogo vazhna chast ot kompleksnata istina.

*

Po edno vreme d-r Pisalev trygna da se pribira v kabineta si. Dogonih go v koridora, kato dyrzhah v ryka vestnika, v kojto krieh signala i mu kazah:

– D-r Pisalev, imam neshto za chetene tuk, mislja, che shte vi zainteresuva. I vie ste spomenat.

Toj povdigna vezhdi, mozhe bi si pomisli, che e njakakva statija. Predi godini njakakyv vestnik publikuva gnevno pismo-oplakvane ot syprugata na nash bolen pod zaglavie "CHerni dushi v beli prestilki". Izvadih signala, svih go na rulo i mu go podadoh:

– Pregledajte tova v kabineta si, ne e speshno, posle shte si go pribira.

Sled polovin chas d-r Pisalev me izvika po telefona v kabineta si. Otidoh. Sedeshe na bjuroto si, beshe svalil ochilata si i raztrivashe umorenite si ochi.

– Pozdravjavam te, Ani – napravo zapochna toj. – Mnogo hubavo si go napisala.

– Kakvo mislite, che shte posledva sega?

– Ami kato chetjah, si misleh, che pyrvo shte izhvyrchi inzh. Fonev, a mozhe i shefyt sled nego. No mozhe i da gresha. Veroyatno shte te podgonjat. Gotvi se!

– Za kakvo da se gotvja? Te da napravjat proverka. Vsichko e samo fakti, ima izsledvaniya na bolnite.

– Iskash da kazhesh – njama izsledvaniya! – zasmja se toj.

– Imenno! Da dojdut da poiskat izsledvaniyata za hepatit, da vidim kakvo shte stane. Koj bolen otkoga e pri nas, koga e izsledvan, data, rezultat. Njama myrdane!

– Ani, ti na kolko godini si? Imash li 35? – pochti ljubovno me pogledna toj.

– Hajde sega! ZHenata e na tolkova, na kolkoto izglezhda, nali?

Tova beshe razgovoryt ni s d-r Pisalev. Vmesto da mi beshe pravil kompliment, che mladeja s deset godini, da beshe me podkrepil. Razchitah na nego zaradi raporta, v kojto posochi Forito kato vinovnik za izpolzvaneto na zarazen aparat ot nezarazen bolen (ili pone neizsledvan). No Forito tochno togava ne e bil vinoven. Vsichki tehnicu sa go praveli redovno, predi i sled tozi sluchaj, i prodylzhavaha da go pravjat – s blagoslovijata na shefa.

***

str. 46. “D-r Zajkova – mlada lekarka s privlekatelna vynshnost. Kontaktna lichnost. Umee da raboti s pacientite i po-nisshija personal. Privetliva e. Obuchava studenti. Poseshtava chuzhbina s cel da razshiri poznaniyata si v oblastta na HD.”

**

Syvsem zakonomerno, znachi, profesoryt ja zameni s edna mlada i ambiciozna lekarka. Tazi lekarka syshto mnogo sluchi s nego. Navleze v profesijata s byrzinata na shampion po byrzo bjagane i dokato kolegite j godini nared kretaha kato stari kostenurki, tja gi nadmina s lekota i se izdigna do stepen doktor na naukite, obirajki lavrite na slavata i zavistta.

*

... d-r Zajkova stana svidetel na bezotgovornostta na Fonev i obeshta, syshto kaktto Skorcheva prednija pyt, che shte dokladva, no i tja ne udyrzha na dumata si, makar che ja dade ne samo pred men, a i pred starshata ni sestra.

*

... Zajkova, onazi privlekatelna lekarka, kojato napravi shemetna nauchna karijera, me pomoli – men lichno – da j izpisha duomoks, vnosen antibiotik protiv heliobakter pilori – mikrobyt, prichinitel na jazvi. Izpissahme go na imeto na bolna ot stacionara, razbira se. Az si izpylnjavah tochno

zadylzhenijata da se podchinjavam na dezurnija lekar, syglasno dlyzhnostnata mi harakteristika. CHak sega se zamisljam, che ako mineshe stroga proverka i proverjivashtite zasechaha dannite ot njakolko mesta, vkljuchitelno pitaha i bolnata kakvi lekarstva j nosi sestrata sutrin, obed i vecher (nali bolnite imat pravo na informacija?), shtjaha da izljazat najave razminavanija, ot koito ne e nikak trudno da se napravi izvodyt – bolnata ne e poluchavala duomoks. Razbira se, vinata shteshe da padne pyrvo vyrhu men. Ne sym davala lekarstvoto, a eto lekarkata go e izpisala v IZ-to na bolnata.

***

str. 46. “D-r Skorcheva – lekar na sredna vyzrast. Komunikativna lichnost. Raboti seriozno i zhelae da se razviva profesionalno. Grizhi se za pacientite s ljubov, srabotva se s kolektiva. Vseotdajna ne samo kato lekar, no i kato chovek.”

**

– Az sym direkten chovek, Ani – prekysna me Skorcheva. – Kato vidja, che njakoj neshto ne e svyrshil, az reagiram vyv momenta, kazvam kakvoto ima. Neka doc. Fonev kazhe, idvala li sym da mu kazha, ne sym dovolna ot taja sestra ili ot onaja?

*

Togava tja se beshe obyrkala neshto, po sobstvenite j dumi sled provezhdane na razsledvaneto. No pyrvoto neshto, koeto napravi, kato otkri, che e stanala takava greshka, ne beshe da pomisli malko kak mozhe da e stanalo, a da otide pri starshata i da me natopi, bez dori da se zamisli kak e stanala greshkata – sleze edno nivo nadolu, zashtoto pred shefa ne smeeshe da se oplakva ot men. Starshata, syotvetno, syshto bez da pomisli, me povika i kaza, che Skorcheva me vikala v kabineta si. Poznat manier, nali? SHTom me vika, njama kak, shte otida.

– CHuk-chuk-chuk?

– Da, molja?

– Az sym, d-r Skorcheva, vikali ste me.

– Ah, da, vizh sega, imash mnogo seriozen propusk.

Az, estestveno, se pritesnih ot neizvestnostta. Kakyv li mozhe da e tozi moj propusk? Mnogo seriozen pri tova! Telefonyt zvyinna, Skorcheva vdigna slushalkata i govori desetina minuti, dokato az si naprjagah uma da se setja kakvo mozhe da sym propusnala, a syrceto mi izpadna v tahiaritmija. Tja sedeshe zad goljamoto si bjuro, az stojah divan chapraz – i tova e chast ot principa. Naj-setne telefonnijat razgovor prikljuchi i Skorcheva se obyrna kym men s ton na goljam shef:

– Zasho si vzela dva pyti pylni izsledvanija na bolnata edi-koja si na 7-mi i 8-mi april respektivno?

– Ne sym j vzemala dva pyti kryv, d-r Skorcheva!

– Eto IZ-to j. Vizh sama. Pri tova e po klinichna pyteka. Ako ot Zdravnata kasa minat na proverka, shte ni nalozhat goljama globa. Iskam da mi objasnish zasho si go napravila.

– Moment, molja vi – vsyshtnost se molja na pametta si po-byrzo da mi vyzvyrne spomena, zashoto e minala sedmica ottogava. – Da, spomnjam si, sutrinta na 7-mi, kogato prieh petima novi bolni. Nali si govorihme, che po sluchaj praznika sa doshli navednyzh ne edin i ne dvama, a celi petima. Taka, spomnjam si, che togava na vsichki uspjah da vzema pylni izsledvanija. Nali pred vas vzemah, kakovoto mi narezhdachte? No na nito edin ne beshe vpisano nishto v IZ-to. Obeshtahte po-kysno da otbelezHITE, che im e vzeto vsichko neobhodimo. Spomnjam si, kato si trygvah, che ogleдах IZ-tata na novite bolni oshte vednyzh (vinagi oglezhdah vsichki listi na trygvane ot rabota i na pristigane, za da ne bi da vpishe njakoe naznachenie, bez da mi kazhe i posle da me obvini, che sym go propusnala). IZ-to na тази болна oshte ne beshe obraboteno.

Ottuk natatyk Skorcheva zapochna da si pripomnja, mryshtejki nisko chelce:

– Da, az ne bjah obrabotila bolnata. Sledobeda bjah dezhurna. Pregledah ja i naznachih vsichki neobhodimi izsledvanija za njakolko dni napred. Pylnite kryvni izsledvanija bjaha vzeti sutrinta na 7-mi. No zasho shte napisha data 8-mi?

– Ne znam, d-r Skorcheva. Sega se seshtam, che noshtnata mi predade, che e vzela kryv na bolnata, no az si pomislil, che ste naznachili nesho dopylnitelno, za koeto ste se setili sledobeda.

– Ne, vsichko e bilo vzeto, kaktо trjabva. Obyrkala sym se nesho s datata. Znachi izliza, che propuskyt e moj?

– Da, taka izliza – otgovorih s anglijsko samoobladanie, koeto si vyzvyrnah vednaga, shtom pametta mi usluzhливо zapochna da mi pomaga.

Togava ostaviah Skorcheva da se chudi na sebe si, skonfuzena ot nevolnoto si obyrvane. Vizhte sega, vseki mozhe da sbyrka. Vyprosyt ne e v tova, a v principa, kaktо obichashe da kazva samata d-r Skorcheva. Ne znam kak go razbirashe tja tozi princip, no na objad, sled kato veche vsichki sestri znaeha chij e propuskyt, vkluchitelno starshata, az pomolih d-r Skorcheva da mi podpishe belezhka, che propuskyt ne e moj. Kazah na kolezhkite i na starshata, che ako mine proverka, globata na men shte ja trysnat, kato ednoto

nishto, ako njamam takava belezhka i ako te si zamylychat. D-r Skorcheva mi otказа podpis po slednija nachin, syshto v poznat manier:

– Izchakaj malko, molja ti se. Trijavba da pomislja. Ne moga da razbera zashto sym se obyркаla.

Sled dva dena j dovedoh direktnija svidetel – sestrata, kojato e rabotila pod nejnoto veshto rykovodstvo i e pusnala belezhkite za sledvastija den, kakto j e naredila d-r Skorcheva. Togava tja njamashе kyde da myrda poveche, no pak me pomoli da ne byrzam, tozi pyt s tyrzhestvenoto obeshhtanie:

– Poemam cjalata otgovornost za sluchiloto se.

– Togava znachi shte mi podpishete?

– Ne, ne moga sega. Utre.

Na drugija den az pak j pyham da podpishe. Segа pyk byrza za njakyde, kato se vyrne. Vryshta se i az pak sym nasreshta j, kolkoto j da ne mozhe da me ponasja. Izlizam s novo predlozhenie:

– Da otidem zaedno pri doc. Fonev i da mu objasnim sluchaja.

Predstavjate li si kolko j haresa tova predlozhenie? I kolko dni sled tova e treperela, che shte otida da ja izpeja na shefa.

– Az sama shte otida – beshe hladnijat j otgovor, sybral poslednoto vyzmozhno dostojnstvo na obrechenija.

Tozi den ne mozha da nameri docenta. Na drugija ili na po-drugija, az hvanah Dzhulija za slushatel na pouchitelната istorija kak d-r Skorcheva razbira poemane na cjalata otgovornost. Do Dzhulija sedeshe edna stazhantka ot gornite etazhi, kojato syshto slushashe s interes. Tykmo svyrshih s razkaza i Skorcheva vleze.

– D-r Skorcheva, kakvo napravivhte po sluchaja s onazi bolna? – popitah az i samo deto ne namignah na dvete otsreshta.

– Ami, Ani, az hodih pri doc. Fonev, no me zagovori za drugo i zabravih da mu kazha.

Tezi dumi gi chuha i mnogo dobre gi razbraha i kolezhkata mi, i stazhantkata. Te bjaha venecyt na razkaza za poemaneto na otgovornost.

Posle Skorcheva sjakash zabravi napyлно. Samo na edna glavna vizitacija trepna, ponezhe pomisli, che shefyt iska da ja kritikuva za dubliraneto, no vednaga shvana, che toj ne e razbral za nego i se uspokoi. Tova e principyt na d-r Skorcheva.

CHak v kraja na meseca vnezapno se seti i reche:

– Ah, ami kakvo da napravim s dubliranite izsledvanija?

– Ne znam, nali kazahте, che poemate cjalata otgovornost?

– Da, az naistina moga da poema otgovornostta.

I sedna da razglezhda lista, kato che li za pryv pyt go vizhdashe. I – vizh ti – otkri oshte neshto. Sgreshila beshe pri nanašjaneto. Tezi ot 7-mi gi nanlesla na 8-mi i obratnoto. I dazhe taka, pak beshe obyrkala njakolko cifri. Kakvo da pravi sega? Ne samo dublirani, ami i greshno naneseni, olele! I tja staratelnio prepisa celija list s izsledvanijata. Taka razbira tja poemane na otgovornost.

***

str. 46. “D-r V. Fonev – sin na prof. Fonev. Hodi na obuchenie v chuzhbina. Govori chuzhdi ezici. Sdyrzhan v rabotata si. Raboti seriozno, zhelaie da se razviva profesionalno.”

**

– Kak ne te e sram, Ani? Tova, koeto vyrshish, e PRESTYPLENIE! Ako se razchue v chuzhbina, nashite v Libija shte gi obesjat! – i drugi takiva ili povtarjashe edno i syshto, a az tykmo izkljuchvah poslednata bolna v zalata, edna krotka vyzrastna zhenica, i mu otgovorih:

– Zashto men da me e sram?! Znaete li kak se naricha tova vasheto? Naricha se OPIT da me VYVLECHETE v prestyplenie!!! – a toj ne me ostavi i povishi ton:

– TI SI MISLISH, CHE GO PRAVISH ZA HUBAVO, NO SAMO SHTE STANE PO-LOSHO. SHTE ZAGAZISH ZDRAVO, POMNI MI DUMATA!

A pompata na aparata raboteshe i nablizhavashe naj-kritichnijat moment pri izkljuchvaneto na bolnija, kogato edna sekunda otklonjavane na vnimaniето mozhe da e fatalno, i az go molja da spre za malko s obvinenijata:

– Ne sega, d-r Fonev, molja vi, prestanete, pochakajte da svyrsha s izkljuchvaneto! – a syshtevremenno uspokojavam bolnata: – Ne ni obryshtaj vnimanie, Ivanke, tova sa si nashi raboti, kato semejni karanici, nali znaesh?

I v momenta ronja sylzi ot nizhenie, kato si spomnjam. No reshih – shte pisha. Pouchitelna knizhka. Ako shte da reva prez cjaloto vreme, dokato sedja tuk, pred kompjutyra, pak shte pisha.

Situacijata tozi den, vsyshtnost, beshe mnogo obyrkana. Tja sydyrzhashe kakto elementi ot tragedija, taka i ot komedija ili, kakto se kazva literaturno – beshe tragikomichna. Komichnijat element idvashe ot tova, che nikoj ne si proiznasjashe replikite gladko kato po kniga, a byrkahme dumite i dobavjahme mnozhestvo drugi, kombinirani s neopisuemi zvuci, zhestove i dvizhenija, koito, ako bjaha zasneti i posle pusnati pri izkljuchen zvuk, biha razsmeli zritelite do sylzi. Ot vsichki naskachali sreshu men tozi den naj-dobre se spravjashe d-r Vencislav Fonev

*

A tragicnijat element idvashe ottam, che d-r V. Fonev prodylzhi da vika po men prez cjaloto vreme, dokato izkljuchvah poslednata bolna v zalata. Hubavo vreme i mjasto nameri, njama shto. Vseki lekar mnogo dobre znae, che tova e edin ot naj-otgovornite momenti v rabotata na dializnata sestra. Pitam se dali pyk celta mu ne beshe da me dokara do emocionalen kolaps? Da zagubja kontrol ot obida, da zahvyrlja vsichko i da se razreva ili da se raztreperja i da obyrcam neshto, a v mojata rabota e dostatychno samo da ne uspeja da zashtipja kryvnata linija navreme, za da prichinja vyzdushna embolija na bolnija i po tozi nachin – fatalen kraj. Tozi den vsichki treskavo tyrseha nachin da me obvinjat v neshto i da se otyrvat ot men. Ako v rycete mi beshe zaginala тази болна, vnimaniето vednaga shteshe da se otkloni ot signala, kojto bjah podala predi sedmica, kym toku-shto izvyrshenoto ot men prestyplenie. Planyt na Fonev mladshi, kojto za shtastie ne uspjа, kato nishto e mozhel da vkljuchva dori ubijstvo na bolen, samo i samo da byde spasena chestta na bashta mu – prof. Fonev, chiito dejstvija stanaha neposredstven povod za men da podam signala “Opasnost ot zarazjavane na chuzhdi grazhdani v bylgarska bolnica”.

*

Predi godini edna mlada lekarka raboti v nasheto otdelenie poveche ot godina, za da navleze v specifikata na hemodializata. Prez tozi period ot vreme tja ne poluchavashe zaplata, zashtoto se ucheshe, zatova pyk ja karaha da poema i samostojatelni dezhurstva, koeto ne beshe redno, no tja ne vyzrazjavashe. Izobshto, praveshe vsichko vyzmoznno da byde polezna i da dokazhe sposobnostite si na praktika. Beshe oshte pri nas, kogato se objavi konkurs za lekarsko mjasto v otdelenieto ni. Ne si spomnjам dali kandidatstva ili ne, no si spomnjам koj go specheli – d-r Vencislav Fonev, sinyt na nashija zavezhdasht katedra. Dotogava ne go bjahme vizhdali i lekarite se pritesnjavaha da ne zapochne da gi sledi i da dokladva za vsichko na bashta si. No toj se okaza mnogo vyzpitan, privetliv i sposoben – istinska gordost za imenitija si bashta, ot kogoto mozhe bi geneticheski be vyzpriel ne samo umstvenite sposobnosti, no i prakticheskite umenija za rabota v hemodializa. Inache kak da si objasnja, che izmesti lekarkata, kojato raboti angarija suma ti vreme. Razpravjaha, che ja bili predupredili izobshto da ne se pojavjava na konkursa. Mozhe i da ne sa bili sluhove, zashtoto ja vidjah da plache. Ottogava ne sym ja vizhdala.

*

Ne go bjah vizhdala dylgo vreme predi tova. Pojavi se izvednyzh, kato pristignaha belgijcite. Venci po-chesto stoeshе v chuzhbina, otkolkoto v

Bylgarija. Iz kara godina li, poveche li specializacija v SASHT. Posle kyde oshte hodi, ne znam. Znam, che postojanno go njamashe i ako dojdesh, beshe za malko. Njama da se uchudja, obache, ako po grafik se okazhe, che si e rabotil naj-usyrдно pri nas, dokato go e njamalo.

***

str. 47. “Starsha sestra B. Donmanlieva – medicinska sestra sys stazh i opit. Izpylnitelna i dobrodushna lichnost. Udobna mishena za vsjakakvi obvinenija. Izkljuchitelno razbrana zhena. Umee da splotjava kolektiva, syobrazjava se s zhelanijata na podchinenite si. Mislja, che trjabva da dejstva po-tvyrdo.”

**

– Vinagi sym se opitvala da se otnasjam s horata taka, kaktο sym iskala te da se otnasjat s men, razbirash li me?

Dozhalja mi za neja. Naistina beshe dobra starsha. Kolko pyti sme j sme kachvali na glavata – edna iska tozi i tozi den da e svobodna po grafik, druga izljazla v bolnichni i ne se obazhda i vsichki prez cjaloto vreme smenjat dezhurstva. Imalo e dni, kogato nito edna ne e bila na rabota po grafik, a e zamestvala druga. Donmanlieva njamashe navik da kontrolira otblizo rabotata. Bivshata starsha sestra, Melnicharova, sutrin lichno oglezhdashe cjaloto otdelenie, osobeno v ponedelnik, sled osnovnoto pochistvane. Kato se nadigneshe na prysti, a beshe visoka zhena, i kato mineshe s pryst po gyrba na baktericidnite lampi, samo da imashe malko prah, elate da vidite posle kakvo stavashe. Zatova otdelenieto vinagi beshe chisto i sanitarkite pripkaha bez postojanno podseshthane. Donmanlieva mozhe bi zatova ne minavashe nito higienni vizitacii, nito periodichni proverki, zashtoto naj-verojatno podsyznatelno j se e iskalo i neja da ne ja proverjava nikoj. Mezhdru drugoto kaza i tova:

– Az sym reshila za sebe si, Ani, poveche ne iskam da byda starsha sestra. Misleh da go napravja oshte kato mina proverkata za epreksa, no togava njamashe mesta – i ochite j se napylniha sys sylzi.

***

str. 47. “M.s. Dobrinova – v pensionna vyzrast, razbran, dobyr chovek. Pritezhava dobri poznanija v oblastta na HD, zhelae da byde polezna. Zaema vinagi principni pozicii. Ne se strahuva da izrazi mnenie. Rabotata v otdelenieto j dopada, no vizhda, che ima mnogo neshta, koito trjabva da se promenjat.”

**

V sledvashtija mig na vratata se pokaza kolezhkata ot kaffjavata zala, pensionirana sestra, kojato raboteshe v chastnata praktika na profesora

i se oplakvashe, che za 100 lv. na mesec mu e i sestra, i sekretarka, i sanitarka. Tja se obyrna kym men:

– Ani, mozhesh li da me smenish malko ottatyk, che da si izpija hapcheto za kryvno? Za pet minutki.

***

str. 47. “M.s. Dicheva – medicinska sestra na sredna vyzrast, dava vid na zadovolena zhena, no ne e taka. S visoko mnienie za sebe si. Misli se za bezgreshna, no uvi ne e. Bori se za vlast. Konfliktna lichnost e i obicha da sformira konfliktni situacii. Po danni na po-stari kolezhki obicha da razplakva pochti vsichki novodoshli. Uspjava da izliza ot tezi situacii i da ostavja drug da byde vinoven.

**

Imenno na Dicheva sega mi e trudno da kazha “Proshtavam ti”. S neja imahme naj-trudno postignatata druzhba – neshto kato myzhko prijatelstvo. Dylgo vreme se karahme, dokato naj-posle stanahme pyrvi prijatelki – i se podkrepjahme edna druga. Tja e borbena natura, eziky j e ostyr i tonyt j plashi nesvikalnite s nejnija nachin na obshtuvane. Bolnite mi se oplakvaha ot neja, che ne stavala da im izmeri po edno kryvno, a az im vikah, nedejte taka, Dicheva mi e prijatelka, njama chovek bez kusuri,

*

Ti mylcha prez cjaloto vreme, dokato shefyt me hokashe i obizhdashe na nekadyrna v manipulacionnata, kydeto ti beshe edinstven svidetel. Misleshe, che dobre se zashtitavam ili kakvo? Az ne bjah na sebe si, trepereh, zaekvah, ne vizhdashe li? Ne te li obidi i teb, kato kaza:

– Bojanova, ti si tolkova nekadyrna, po-nekadyrna si dazhe ot Dicheva!

Ti si opitna sestra, Dicheva, i ustata otgore na vsichko, kak mozha da go iztyrpish? A posle, shtom toj si izleze i az se opitah da pogovorja s teb, ti kakvo mi kaza:

– Ama i ti, zashto si pisala takiva neshta? – i me pogledna unishtozhitelno.

– Kakvi neshta? – kazah az i glasyt mi vnezapno presipna.

– Ami che sme se bili prodali za zhylti stotinki, che sme glupavi, chetoha ni go, mnogo ni stana obidno ...

– No az ne sym pisala takiva neshta! – kazah az sys zaekvane. – Procheli sa vi neshto, koeto ne sym pisala, ne razbirash li?

– O, ne me interesuva – otgovori mi ti, kato ti predlozhih da prochetesh kakvo tochno sym pisala.

***

str. 47. “M.s. Stefchova – medicinska sestra v pensionna vyzrast. Ne se strahuva da izrazi mnenie, no ponjakoga se vlijae ot drugite kolezhki. Energichna. Pritezhava chuvstvo za humor.”

Komentar: Pensionirana sestra; ne e svidetel na istorijata, razkazana tuk, no e spomenata v hronikata.

**

Edna sestra, goljama shegadzhijka, ponastojashtem pensionerka, imashe navik da kazva:

– Neshto edin zyb me boli. Trjabva da vzema lekarstvo.

Tova beshe parola. Znak za izvazhdane na rakija ili kavvoto ima v momenta, no naj-chesto rakija. Posle njakoj drug kazvashe:

– Abe i men me boli zyb. Daj malko lekarstvo tuka.

Da spomenavam li pusheneto? Mislja, che e izlishno. Vyv vsichki bylgarski bolnici se pushi – i to mnogo.

***

str. 47. “M. s. Gabrovska – dobra po dusha, chesto stava za prismet na ostanalite. Nekompetentna. Vlijae se ot vseki. Obicha da donosnichi. Vseotdajna v profesijata si, no vmesto neja drug obira parsata.”

Komentar: Bivsha kolezhka, rabotila za kratko pri nas, ne e svidetel na tazi istorija.

str. 47-8. “M.s. Mitreva – medicinska sestra na sredna vyzrast, s visoko samochuvstvie, no ne pokrito. Avtoriteta si se opitva da gradi na pleshtite na vtorija si syprug. Zadochen student. Pridava si vid na zadovolena ot zhivota zhena. CHesto stava za prismet na ostanalite. Obicha da donosnichi, no e licemer pred zhertvite si. Prenasja nastroenieto si ot doma v rabotata.”

**

Sled tova se obadi i Mitreva, a dumata j tezheshe, zashtoto e sypruga na habilitirano lice, lekar docent, a i znae kak da se izkazhe – spokojno, s podbrani dumi i s uvazhenie kym sybesednika. Az neja mnogo ja uvazhavah, zashtoto e edna ot naj-opitnite sestri, a osven tova ima i magistryrska stepen ot nashija universitet, no druga specialnost. Diplomantkata ja beshe izkarikaturila v nauchnija si trud za kolektiva ni, che avtoritetet j bil bez pokritie, bila go gradjala vyrhu avtoriteta na vtorija si syprug, che vsichki j se podigravali zad gyrba i t.n. Ne e taka. Syprugyt j e ot moja roden kraj, poznavam go – profesionalist ot visoka klasa i prekrasen chovek, zashto da ne se gordee s nego? Osven tova diplomantkata njamashe

otkyde da znae, che sestra Mitreva syshto shteshe vzeme magistrska stepen tri godini sled nejnata. Sestra Mitreva kaza sledното:

– Bih iskala da obyрна vnimanie na praktikata novite, oshte neizsledvani bolni da se dializirat na chistite aparati. Taka naprimer, pacient Sunaj, kojto ponastojashtem se dializira v zhyltata zala, njakolko meseca beshe na chist aparat v goljamata zala, tyj kato beshe nov bolen i se predpolagashе, che ne e zarazen. Toj ne e edinstvenijat sluchaj. Schitam, che dokato dializirame neprovereni pacienti na chisti aparati, njama garancii, che i te ne sa veche zarazeni s hepatit S i dori s hepatit V. Epidemiologichnijat risk v otdelenieto ni e mnogo visok.

Starshata izslusha rechta s narastvashta trevoga, sled koeto kaza:

– Prava ste, sestra Mitreva. Ne mozhem da garantirame dori edin chist aparat.

Tuk Dicheva ne izdyrzha:

– Profesoryt znae mnogo dobre, che njamame chisti aparati. Za kakvo gi vodi tezi chuzhdenci? I kolko narod shte dojde?

Starshata objasni, kakvoto znaeshe:

– Dokolkoto razbrah, i dvete grupi sa po 15-16 bolni, ednite ot Belgija, a drugite ot Izrael.

– Lele! – pisna ostroglasо Dicheva. – Ami kak shte gi poemem tolkova mnogo? Drug pyt shefyt otkazva da vzeme i edin bolen ot drug centyr, i bez gosti sme pretovareni, a sega gi karat napravo s avtobusa i ni gi tryshvat, bez da ni pitat. I koj gi znae kakvi shte bydat kaprizni!

Druga dobavi:

– SHTo ne si gi dializira sam? Nali ima chasten centyr s pet aparata!

– Koj znae kakvi pari smykva! – dopylni treta.

Vsichki prisystvashti zashumjaha razvylnuvano.

– Po-poleka! Po-poleka! – kaza starshata. – CHakajte pyrvo da vi kazha kolko pari dava profesoryt na smjana s chuzhdenci, da vi kazha li? – i se usmihna djavolito.

Momentalno nastypi tishina i kym starshata se nasochiha vnimatelni pogledi, pylni s nadezhda i ljubov.

– Ne e losho! – promylvi Mitreva, kato chu za parite, i vednaga zabravi za zarazenite aparati, az pone poveche ne ja chuh da govori za epidemiologichen risk.

***

str. 48. “M.s. Bojanova [avtoryt]– raboti dobre, vypreki che kolezhkite j gledat na neja s prenebrezhenie. Vladee anglijski ezik. Zadochen student. Pacientite j ja obichat. Kontaktna lichnost.”

***

str. 48. “M.s. Atesh – mlada sestra. Po profesija e akusherka. Samonadejana, licemerna, umee da se nagazhda spored ekipa, s kojto e na rabota.”

**

Tozi pyt go napravi pred trima svideteli: az, sestra Atesh i d-r Skorcheva! [Sluchajat beshe premylchan].

*

Sestra Atesh prisystvashe na razgovora ni. Kazah j, ako se opasjava, che moga da ja potyrsja za svidetel pred syda, da izleze, no tja premylcha i ostana.

***

str. 48. “M.s. Bedrova – mlada sestra, dobra i vesela natura. Zadovolena ot zhivota. Izpylnitelna.”

**

Genito Bedrova pyk me obvini v zalata, kato si trygnaha bolnite, che ne sym si bila vyrshela robotata. Bjah izkljuchila chetirima, a tja – trima bolni i ne spodeljah vizhdaneto j po vyprosa. Zabelezhkata j beshe, che ne sym zarenila chetirite aparata, koito se bjaha osvobodili, dokato izkljuchvah samite bolni. Kazah j, che sega zapochvam da gi zarezhdam, a tja zamyrmori syrdito neshto za myrzel, i trygna edin vid da mi pomaga. Blagodarja ot takava pomosht! Kazah j da ne mi se pravi na zlata svekyrva, ne j otiva, samo predi chas naj-mnogo ja bjah pohvalila kak shiroko se smee i j kazah, che taka shte ja pomnja – shiroko usmihnata, no tja oshte poveche se jadosa. Poskarahme se, razbira se. Vreme imashe dostatychno za zarezhdane, njamashe zashto da prepira. Mozheshe da izleze i da me ostavi da si dovyrsha. No tja beshe vidjala kak me podhvanaha shefovete i reshi da se pishe na stranata na pobeditelite.

***

str. “M.s. Malinka – mlada sestra. Nagazhda se, no ponjakoga igrae roljata na zodija “Bliznaci”

**

*SHefyt me ostavi za malko i si zamina. Malinka kaza:
– Njama da ni platjat nishto, to se razbra – i me pogledna obvinjavashto.*

– Syzhaljavam, no maj naistina taka shte stane – kazah az.

– A, nishto, nishto, ne ni e za pyrvi pyt da ni prekarvat.

*

Dokato chakah starshata da mi podpishe obhodnija list, v kabinetu j vryhletjaha peregrynati i zasmeni d-r Stanchev i edna mlada sestra. Tja vsyshtnost ne e v pyrva mladost, no opredelena mladee i kakvato e mynichka i ostroumna, lekarite mnogo ja haesvat.

– Hej, vnimavajte! – shegovito viknah az. – Na tova v civilizovanite strani mu se vika seksualen tormoz na rabotnoto mjasto! – i shtipnah doktora po slaninkite okolo krysta.

– Stiga, be Ani, ti vse takiva gi izmisljash! Tova da ne ti e na Zapad! – uhileno mi otvyrna kolezhkata.

***

str. 48. “M.s. H. – uchenoljubiva, karieristka, probivna. Umee da raboti v ekip.”

Komentar: Beshe v otpusk po vreme na napuskaneto mi, zatova ne e svidetel; bakalavyr ot universiteta, kydeto az vse oshte ucha, oshte edna bakalavyrska stepen ot drug, po-prestizhen universitet i v momenta kara magistratura v treti, oshte po-prestizhen; ochakvah da mi se obadi pone po telefona, razchitah na neja, vyzmozhno li e oshte da ne e razbrala kakvo stana – dnes e 30.06.03 g.

str. 48. “M.s. Y. – akusherka po profesija. Raboti, starae se. Bezrazlichna e kym atmosferata.”

Komentar: Ne e svidetel; zavyrshi visshe ikonomichesko obrazovanie v prestizhen universitet, zamina za Kipyra na rabota, tja e “drugata” po-dolu.

**

Vsystnost ednata ot tjah se vyrna sled po-malko ot godina s vlosheno zdravoslovno systojanie, zashtoto beshe rabotila po 12 chasa vseki delnichen den, vkljuchitelno i v sybota, za da si zaraboti chestno trojnata v sravnenie s tuka zaplata. Zatova pyk drugata izvadi neverojatnija kysmet da sreshthne ljubovta tochno na ostrova na Afrodita i zamina sys sypruga si za drug ostrov – Albion.

***

str. 48. “M.s. Z. – dobro i rabotno momiche. CHuvstvitelna.”

Komentar: V otpusk po majchinstvo, ne e svidetel.

**

... mezhduvremenno edna sestra zamina na rabota v Germanija, druga zabremenja, a pri nas vsjaka novootkrita bremenna vednaga vzema otpusk i

posle j razreshavat bolnichni, za da ne riskuva zdraveto na ploda sred infekciite i otrovite v bolnicata.

***

str. 48."M.s. N.V. [diplomantkata] – izpylnitelna. Mrazi dvulichieto.

Tova e vsichko. Njama opisani drugi obrazi. Imalo e i drugi sestri togava, no za tjah nishto ne pishe. Nito za tehnicite ili sanitarkite.

Sledvat izvadki ot tipa "razni", njakoi ot koito syshto zasluzhavat da vljazat v тази hronika.

str. 49-50. "vseki si pazi hljaba i mylchi. Rabotjat v strah."

str. 50. Tablica 11. Sestrinski roli v centyra po hemodializa po Belbin

Predsedatel	Donmanlieva
Napravljavasht	Dicheva, Mitreva
Kontakten chovek	Bedrova, Dobrinova, Bojanova, N.V.
CHovek-ideja	Malinka, N.V., Bojanova
Kritik	Mitreva, Stefchova, Dicheva
Praktik	[kolektiv]
Izpylnitel	[kolektiv]

Komentar: JAsno se vizhda, che oshte sym bila ot krotkite. Idei sym imala, no ponezhe ne sym bila nito napravljavasht, nito kritik, nikoj ne me e slushal. No pyk sym bila kontaktna, znachi ne sym se zasjagala ot prenebrezhenieto na kolezhkite.

str. 59. "Menidzhyryt na Centyr po HD e zav. katedra prof. Fonev, a izpylnitelnijat direktor e doc. K. Fonev.

Prof. Fonev e otchasti impulsiven i podozritelen, a doc. Fonev e svryhoptimistichen i podozritelen kym personala. Bi trjabvalo da osyshtestvi po-goljam kontakt s chlenovete na otdelenieto i da poluchava pochti vinagi obratna vryzka. Trjabva da byde dostatychno strikten i otgovoren. Toj trjabva da ima izbranik, da go zamestva v negovo otsystvie. Ne trjabva da se doverjava na vseki lekar. Vazhno e da poluchava dostovernа informacija."

str. 61. "Naj-vazhno e obgrizhvaneto na pacientite na visoko nivo, ne samo nashi pacienti, a i ot vyn"

Komentar: Tova prorochestvo li e bilo?

str. 62. “Nie zhiveem v period na Valuten bord, no vypreki tova ne biva da se opravdavame, che njama sredstva za konsumativi i za zaplati i zatova ne trjabva da obsluzhvame na nivo pacientite.”

str. 72. “Rabotnata grupa na fondacija “Izkustven bybrek” ima za cel da osyshtestvi slednite zadachi:

1. Da popularizira Evropejskite standarti sred specialistite, raboteshti v otdelenijata po HD, nefrologija i transplantacija, usvojavaneto i prilaganeto im v ezhednevната практика. Tova dava vyzmozhnost za unificirane na grizhite za bolnite s tezi v Evropejskite dyrzhavi.

2. Da predlaga Evropejski programi za kvalifikacija na sredni med. specialisti, raboteshti v HD i transplantacija.

3. Da angazhira vnimanieto na syotvetnite specialisti ot Ministerstvoto na zdraveopazvaneto i uchebните zavedenija, podgotvjashti kadri, sys syotvetnite pravila, razraboteni ot EDTNA/ERCA [European Dialysis and Transplant Nurses Association/European Renal Care Association]”

Komentar: Dali shte se nameri njakoj da razsledva kakvo e svyrshila rabotnata grupa na fondacija “Izkustven bybrek” i kakvo e stanalo s neja? Maj neshto ne se chuva nishto za neja veche. Da ne izleze kato slavnata istorija na ombudsmana v Bylgarija (ako ne znaete za ombudsmana, vzh. po-dolu, za da ne tyrsite iz cjالاتa kniga i – kraj na тази hronika, naj-setne!)

Predi dve-tri sedmici, kato tyrseh instancii, do koito da pisha za neshтата, stavashti v nasheto otdelenie, se setih, che na Zapad imat specialna sluzhba za vsevyzmozhni oplakvanija na grazhdanite – ombudsman (ombudsman). Potyrsih iz Internet prostranstvoto i popadnah na edna pouchitelna, mnogo bylgarska istorija. Pyrvo da vi predupredja, da ne byrzate da se radvate – Ombudsman v Bylgarija njama, a sigurno njama i da ima. Eto istorijata na opitite da se syzdade takyv. Za sverka na citiranoto po-dolu e Internet adresyt:

<http://www.csd.bg/news/law/OmbudsmanB.htm>

“Rabotata po vyvezhdane na institucijata ombudsman v Bylgarija zapochva prez 1998 g. sys zadylbocheno prouchvane i analiz na syshtestvuvashтата normativna uredba...” i.t.n. Obyrnete vnimanie na kuhata fraza “zadylbocheno prouchvane”. Kolko zadylbocheno prouchvane? Kyde sa analizite ot nego? Tova se naricha generalizirane – bez fakti, s iztyrkana frazeologija. Ot 1998 natatyk:

Na 8 i 9 juni 2000 g. v Sofija za втори път гостува главният парламентарен омбудсман на Швеция Клаес Еклунд.

Ot 12 do 20 juni 2000 g. българска парламентарна делегация посети Канада ... с цел да проучи канадския опит в развитието на институцията омбудсман.

Na 20 noemvri 2002 v Sofija se provede seminar na tema "Vъzmozhnosti za ustanovjavane na institucii ot tipa na ombudsman na mestno nivo v Bylgarija. Oпит i perspektivi".

Na 24 noemvri 2000 g. v Narodnoto sybranie se provede Mezhdunarodna konferencija na tema "Syzdavane na institucijata ombudsman v Bylgarija".

Ot 28 fevruari do 3 mart 2002 g. se provede krygla masa, posvetena na ustanovjavaneto na institucijata ombudsman v stranata

Na 19 mart 2002 g. v Centyra za izsledvane na demokracijata beshe provedena rabotna sreshta na tema "Ustanovjavane na institucijata ombudsman v Bylgarija"

Na 9 april 2002 g. v Narodnoto sybranie se provede publichno obsyzhdane na tema "Institucijata ombudsman"

Ot 6 do 8 juni 2002 g. v Sofija se provede mezhdunarodna konferencija na tema "Evropejskite standarti i institucijata ombudsman v stranite ot JUgoiztochna Evropa"

Na 14 i 15 dekemvri 2002 g. v Sofija se provede seminar na tema "Mestnijat ombudsman"....

Po-natatyk sledite se gubjat.

6.06.2003 g. – 30.06.2003 g.

KRAJ